

ИЗДАНИЕ ПЕРВОЕ. МОСКВА. 1908.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

ИЗДАТЕЛЬСТВО "СВЕТЛОТ" МОСКВА.

1/52

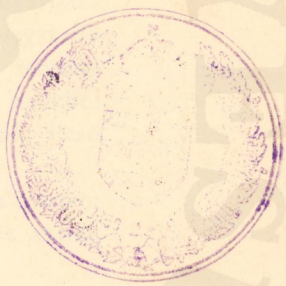
LOSONCZI BÁRÓ BÁNFFY DEZSŐ

EMLÉKEZETE*

OEE Könyvtár
AI.II. 2018

ELŐADTA AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI
EGYESÜLETNEK 1911. ÉVI DECZEMBER
HÓ 17-ÉN TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉN
TÉGLÁS KÁROLY

MINISZTERI TANÁCSOS

A.k. 3163.

* HASZNÁLT FORRÁSOK: PUSKÁS F. M. KIR. ERDŐTANÁCSOS
ÉS SCHMIDT F. URAD. ERDŐMESTER ADATAL — PUSKÁS F.:
A NASZÓVIDÉKI ERDŐSÉGEK KEZELÉSE, HASZNÁLATA ÉS
ÉRTÉKESÍTÉSE HAJDAN ÉS MOST. (ERDÉSZETI LAPOK, 1903. X. F.) — NAGY K.: LOSONCZI
BÁRÓ BÁNFFY DEZSŐ EMLÉKEZETE. (REFORMÁTUS SZEMLE, 1911. 36. SZ.) — DR. SÁRKÁNY L.:
LOSONCZI BÁRÓ BÁNFFY DEZSŐ EMLÉKEZETE. (REFORMÁTUS SZEMLE, 1911. 36—39. SZ.) —
BEDÓ ALBERT: LOSONCZI BÁRÓ BÁNFFY DEZSŐ. (ERDÉSZETI LAPOK, 1911. XI. F.)

1851

1866

“PÁTRIA” RÉSZV.-TÁRS. NYOMÁSA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 25. SZÁM

BUDAPEST, 1912

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET / 1851 / 1866

8105 1131
EE 113131

BUDAPEST, 1912

NYELV: MAGYAR ÉS NEMZETI
KÖNYVTÁR: BUDAPEST, 1912

Nagyrabecsült vendégeink!

Igen tisztelt közgyűlés!

Az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésének mai nagyjelentőségű napján kettős ünnepet ülünk: egyik az új elnök megválasztásához kapcsolódó bizalomteljes reményeink ünnepe, míg a másik megdicsőült vezérünk szeretetteljes tisztelettel őrzött emlékezetének való áldozás. Amazt az öröm derűs fénye sugározza át, míg emezzen még a gyász sötétje borong; és a kettő mégis a legszebb harmóniában egészíti ki egymást, mert a jelennek fényt, derűt adó remény legnemesebb tartalmát és állandóságának legbiztatóbb zálogát épp azokból a bensőségteljes érzésekből nyerheti, a melyekkel elköltözött vezérünk dicső emlékének áldozunk.

Öröm- és emlékünnepeinknek illetően társításában ama régi bölcs intelem visszhangzik tehát, mely arra tanít, hogy becsüljük meg a multat és annak nagyjait, hogy érdemesek legyünk a jövőre.

E bölcs intelem jelentőségének teljes átérzésével lépek Önök elé, hogy felgyujtsam az emlékezés szövétnekét s annak világánál visszavezéreljem egyesületünk megdicsőült elnökének, losonczi báró Bánffy Dezsőnek a magyar erdészetre nézve is nagyjelentőségű életére.

Sikerekben és tanulságokban gazdag, fényes pályafutás tárul elénk, mely közéletünk szinte beláthatlanul tágas és változatos mezejének csaknem minden jelentőségteljesebb részén maradandó becsű emlékeket hagyva, a kormányelnökség zenitjére emelkedik s emelkedésében és hanyatlásában egyaránt egy nemes ideálért küzdő erős lélek önzetlen haza- és fajszeretetének izzó tüzetől ragyog. Szinte csábít arra, hogy fényességének minden sugarát megörökítsük. Egy emlékbeszéd szűk keretei azonban czélom és hivatottságomhoz képest csak arra adhatnak módot, hogy e fényes képből az ő hatalmas egyéniségének, nemes jellemének és ténykedésének legjelle-

zőbb, s nekünk legtanulságosabb és minket legközelebről érdeklő főbb vonásait igyekezzem emlékezésünk világába rögzíteni.

* * *

Losonczi báró Bánffy Dezső 1843 október 28-án, Kolozsvárt, ösnemes református családból született, mely hazánknak, különösebben pedig az erdélyi részek közéletének évszázadokon át sok kiváló férfit, előkelő világi és egyházi méltóságot adott. Atyja, losonczi báró Bánffy Dániel, előbb Doboka vármegye főbírája, majd alispánja, később főispánja s a dési és széki református egyházmegyék főgondnoka, anyja pedig léczfalvi Gyárfás Anna, a legrégebb székely nemescsaládok egyikének szépségben és női erényekben egyaránt kiváló sarjadéka volt.

Atyja természetéből és jelleméből erős akaraterő, élénk temperamentum, kiváló gyakorlati érzék, nagy kötelességtudás, vasszorgalom, törhetetlen kitartás, tiszta demokratikus érzés és rendíthetetlen hithűség szállott Bánffy Dezsőre, míg édesanyja a romantícizmus felé hajló természetével gyöngéd lelkületet oltott belé, mely különösen szülőinek és családtagjainak mélységes szeretetében, a művészet és a szépirodalom iránti hajlamában és szeretetreméltó vonzó modorában nyert kifejezést. E nemes tulajdonságokhoz társult apai és anyai örökségképpen az a megalkuvást nem ismerő erős fajszeretet, mely élete törekvéseinek ifjúságától kezdve végső perczéig soha szem elől nem tévesztett vezércsillaga volt. Ezekből alakult ki Bánffy Dezsőnek az apjától örökölt tulajdonságokban sokat tökéletesedett kiváló markáns egyénisége, kiben a jeles vezéri képességekkel megáldott ember tiszteletet parancsoló férfias erejét mélyen érző jó szív gyöngédsége aranyozta be.

Atyja, az akkori erdélyi református mágnások szokásához híven, a kolozsvári református kollégiumban taníttatta. Ott végezte középiskolai és jogi tanulmányait, a melyeket 1863—1865-ben a berlini és lipcsei egyetemeken folytatott studiumokkal és külföldi tanulmányutakkal egészített ki.

A kollégiumi élet már a zsenge ifjában feltűnő gyorsan és meglepő erővel kezdí kiváltani és erősíteni a szülőitől örökölt nemes tulajdonságokat. A tanulóifjúság legjavával önképzőkört szervez, ott nagy ambícióval dolgozik; értekezéseket, verseket, sőt szindarabot (történelmi drámát) is ír; szaval, bírál és munkára buzdítja társait, majd Héczey Lajossal (a ki később kir. erdőfelügyelő lett) ifjúsági zenekart alakít s annak érdekében fáradhatlan kitartással és nagy sikerrel agitál; 1861-ben pedig Réthy Lajossal ifjúsági évkönyvet ad ki, melyben ő egy elhunyt barátja emlékének szentelt költeménnyel szerepel.

Önképzőkörüket épp úgy, mint az ifjúsági zenekart a szó legnemesebb értelemben vett demokratikus alapon szervezi. Alapszabályuk e két szóból

áll: „munka és becsület“, s ehhez valóban tiszteletreméltó szigorral ragaszkodtak is, nem fogadva be és nem tűrve senkit, a ki rövid alapszabályuknak egész programjukra jellemző két követelményét ki nem elégíti. Így hozta össze és emelte vezetőszerere Bánffy Dezső az ifúságnak komoly munkára hajló színe-javát. És ebben a tevékenységben, ebben az ideálisan becsületes munkára társult körben jegezesedett ki teljesen tiszta formájára az ő lelkében is az a mély érzés, a melylyel a valóban komoly munkásságot mint meglett férfi is értékelte és becsülte, s itt kezd tisztán kibontakozni kiváló szervező, fegyelmző és vezéri képessége is, a melyek ritka energiával párosulva, mindvégig különösen nagy erősségeit alkoták.

Az önképzőkörben előadott értekezései és bíráló felszólalásainak tanúsága szerint lelkét már akkor nemzeti létünk nagy problémája is foglalkoztatta és a mit az e körül forgó kérdésekre nézve ír vagy mond, mindaz olyan meglepő politikai érzéket és előrelátást árul el, a minő 18—19 éves ifjúnak valóban ritkán adatott. Tehetségének és éleslátásának ezekben a megnyilvánulásaiban ott csillog már az ő későbbi közéleti szereplésének mindvégig törhetetlen kitartással követett vezéreszménye: az egységes magyar nemzeti állam kiépítése és biztosítása, a mire már tanuló társai teljes rátermettséggel hivatottnak látták s épp azért neki nagy jövőt jósolának.*)

E fennkölt eszményének öntudatos kialakítására és különösen állambölcseleti alapon való megerősítésére a külföldön folytatott tanulmányai, a melyek a jogi tudományokon kívül főleg közgazdasági és gazdasági studiumokat öleltek fel, nagy hatással voltak. A mikor onnan visszatért, akkor már teljesen ki volt érlelődve lelkében az a szilárd elhatározás, hogy életét mindennekfelett ennek az eszménynek szenteli.

A fórumra igyekezett tehát, de ezirányban első kísérlete, a mikor a *Tisza Kálmán* vezetése alatt álló „balközép“-párt programjával épen az édesapja vármegyéjében képviselőjelöltnek lépett fel, nem sikerült. Ezért egyideig gazdasági, közgazdasági és társadalmi munkában s a református egyház ügyeinek élete végéig kiváló buzgalommal teljesített szolgálatában keresett elfoglaltságot. Eközben megnősült, elvevén báró *Kemény György* leányát, *Máriát*, a ki boldog házasságuk alatt *Kázmér*, *Ferencz* és *Alice* nevű gyermekeivel ajándékozta meg.

Nejét 1884-ben elragadta tőle a halál és *Bánffy Dezső* 1893-ig özvegységben élt. Akkor újra megnősülve, *Máthé Ilonát* vette feleségül s az *Ég* e házasságából még egy leánygyermekkel, *Dórával* áldotta meg.

Első neje halála után a Deák-párt és „balközép“ fuziója ismét a politika mezejére hívta és csakhamar Szolnok-Doboka vármegyéje főispáni székébe

*) Dr. Bedő Albert közlése.

lépett, a melyhez nemsokára Besztercze-Naszód vármegyének főispánságával való megbízatása is járult. Itt kezdődik közéleti szereplésének az a korszaka, a melyben Bánffy Dezső neve hazánk vezérférfiainak, majd történelmi nagyságainak sorába jutott.

Két vármegyéjének nemzetiségi, gazdasági és közigazgatási szempontból egyaránt elhanyagolt helyzetét bámulatos teremtő, szervező és uralkodó erővel, aránylag igen rövid idő alatt gyökeresen átalakította s olyan rendet teremtett és a magyar állameszmének olyan tekintélyt biztosított, a minőt működése kezdetén, a mikor a nemzetiségi uralom láttára szinte rezignáltan egy új honfoglalás szükségét hangoztatta, biztosan remélni talán még az ő erős lelke sem mert.

Éles tekintetét a közélet jelentékteleneknek látszó apróbb részletei sem kerültk el, sőt egyik nagy erőssége mindvégig éppen abban gyökerezett, hogy a külön-külön kicsinységeknek látszó tényezők jelentőségét és összehatását meglepő gyakorlati érzéssel és kiváló előrelátással tudta mérlegelni s a nagy célok szolgálatára alkalom- és czélszerűen sorompóba állítani.

Gróf Széchenyi István példájához hasonlóan Bánffy Dezső is különös súlyt vetett a társadalom szellemi és erkölcsi tényezőinek egybehangzó munkára való egyesítésére, és a mint közéleti pályafutásának minden fázisából ismeretes, értett is hozzá mesterien.

Szeretetreméltó modorával és kiváló emberismeretével vonzalmat, a tehetségek és érdemek megbecsülésével ragaszkodást, eszményeibe és gondosan kiérlelt elhatározásaiba vetett erős hitével bizalmat tudott kelteni; a vezetésre hivatottakat jellemző éleslátásával, ügyes taktikájával és vas akaraterejével pedig meghódolásra készítette azokat is, a kik sohasem titkolt nemzeti ideálja miatt lelkükben ellenséges érzéseket tápláltak iránta.

Első fegyvere mindenkivel szemben a szelid szeretetreméltóság vala, de a hol azzal célta nem ért és a jó ügy érdekében helyénvalónak látta, ott hatalmas energiájának félelmes erejével tört elő és minél keményebb ellentállásra talált, annál hevesebben és annál szívósabb kitarással küzdött céljaiért.

A munkában mindenütt ő járt legelől. Nem volt olyan lényeges ügy, a minek intézésében a maga részét bőségesen ki ne vette volna. Eközben nem elégedett meg felszínes információkkal, hanem igyekezett mindent behatóan, sőt lehetőleg személyesen is megismerni, s a hol szükségét látta, ott fáradságos studiumoktól sem riadt vissza. Ekként természetesen tisztviselőit is szorgalmas és alapos munkára szoktatta, mely nem ügyiratok formászerű elintézésében, hanem a felmerülő ügyeknek lényeg szerinti gyors, igazságos és czélszerű lebonyolításában látta feladatát és kötelességét.

Így nemcsak rendet teremtett, de egyben a tisztviselők és illetőleg az azok által képviselt intézmények iránti bizalmat is felkeltette és megszilár-

ditotta, s ezzel áthidalta azt az űrt, mely — a köz érdekeinek igen nagy hátrányára — a tisztviselői kart a néptől elválasztá. Ő maga a néppel való érintkezésben is jó példaadással járt elől. Ajtaja az ügyes-bajos dolgaikkal hozzáfordulók előtt mindig nyitva állott; kéréseiket épp úgy, mint panaszait atyai jóindulattal hallgatta meg s a legpártatlanabb módon, de szigorú tárgyilagossággal igyekezett ítélni. Jaj volt azonban annak, a ki alaptalan, rosszakaratú panaszsal vagy igaztalan kéréssel járult eléje, és azt a Bánffy részéről soha el nem mulasztott meggondolásra való figyelemzés után is igaz panasznak vagy kérésnek állította.

Ilyennel szemben a jóságos atya szigorú bírónak alakult át, a ki különösen a jóhiszeműség álarcza alá rejtőző rágalmazást és áskálódást kellehetetlenül büntette.

Ezek a tulajdonságai és cselekedetei a gazdasági élet és a kultúra minden terére kiterjedő eredményes tevékenységével egyetemben, a melylyel a haladásnak és a jólét gyarapodásának néhány év alatt előbb nem is remélt lendületet adott, Bánffy Dezsőt szinte legendába illő hírnévvel öveztek körül, mely vármegyéinek határain kívül is messze kihatott. Szállóigévé vált, hogy a Bánffy vármegyéiben még a szél is másképpen fúj s a szekér is másképpen zörög, mint egyebütt.

Főispáni működésének gazdasági, társadalmi és politikai téren egyaránt gazdag sikerei — annak dacára, hogy az erdélyrészi dolgok iránt akkoriban lanyha érdeklődés mutatkozott — a kormánykörök figyelmét is lekötötték és a mikor Bánffy Dezső főispánságáról leköszönve képviselőiséget vállalt, az akkor éppen erős küzdelmekben állott képviselőház csakhamar (1892-ben) az ország első választott tisztviselői állásába: a házelnöki méltóságba emelte.

Ebben a fényes tisztében maradt 1892-től 1895-ig. Akkor az egyházpolitikai törvények által erősen felzaklatott politikai élet, a Wekerle-kormány bukását követőleg, vezéri hivatásának új színteret ad. Ő Felsége a kiélesedett politikai ellentétek elsímitására őt találja a legalkalmasabbnak és kormányalakítással bizza meg. E megbízatásának gyorsan megfelel; rövidesen kész a kabinetje, s Bánffy, pártjának gazdag reményeitől kisérve kezdi meg kormányelnöki működését.

Nehéz időkben került hazánk kormányának élére, a mikor az egyházpolitikai küzdelmek által okozott súlyos gondok és fárasztó teendők, valamint a millennáris év méltó előkészítése és kiváló jelentőségű ünnepségei, idejének és munkaerejének javarészét elvonták az ő nagy eszménye gyakorlati kivételének szolgálatától; mindazonáltal annak a rövid időszaknak a történetét, mialatt kormányelnök vala, e tekintetben is olyan kormányzati eredményekkel s a magyar nemzet tekintélyének és erősödésének, valamint a nemzet és

királya közötti szeretetteljes összhang alapozásának a szolgálatában olyan kiváló sikerekkel töltötte ki, a melyekért nemcsak politikai pártja s a királyi kegy kítüntetéseinek megnyilvánulása adózott méltó babérokkal, de a bukását okozó vihar elmúltával politikai ellenfelei sem vonhatták meg tőle az elismerést.

Sokkal többet tett, mint a mennyit kormányralépésekor ígért, mert a mint működésének minden terén, úgy a kormány élén is fáradságot nem ismerő tettekkésztséggel és nemes ambícióval telt természetéhez képest, megejtő ígéretek helyett tettekkel, eredményekkel akart imponálni. Az 1896. évi képviselőválasztást követő reakció hullámai azonban az ország külső és belső életének konszolidálására irányított reményteljes munkásságát derékon törve, a hatalomról rövid kormányzás után váratlanul elsodorták.

Nagy tettekre törő lelkét ez a váratlan fordulat a távozásakor is újból megnyilvánult királyi kegy daczára kétségkívül mélyen érintette, de az életcél gyanánt maga elé tűzött eszményének szolgálatára való készséget talán perczekre kihatólag sem bénította meg.

Nem vonult félre tétlen szemlélődésbe, hanem ott maradt a fórumon, s törekvéseit és elveit erős kritikai éllel most már az ellenzék padjairól hirdetve, pártokon kívül álló és meglehetősen elszigetelt helyzete daczára is utódainak félelmes ellenségévé vált, a ki szívós kítartással s tiszta hazafias eszményeinek és egyéni tulajdonságainak erős vonzóerejével a hatalom birtokán kívül is imponáló pozíciót tudott magának teremteni.

Akciószabadsága kedvéért a kormányelnöksége után kapott főudvarmesteri méltóságról leköszönve, szóval és tollal egyaránt hovatovább erősített akcióit indított és már-már eljutott oda, hogy új pártalakulás ismét vezéri méltóságra emeli, a mikor a politikai szintér és tényezőinek erős váltakozásai ismét visszavonulásra készítették és elvették tőle látszólag még annak a reményét is, hogy törekvéseinek útját újra alapozva, ismét kiépíthesse. Akkoriban sokszor emlegették is, hogy Bánffy Dezső a politikai élettől teljesen visszavonul. Nem lett volna azonban Bánffy, ha leteszi a fegyvert. Visszavonulása híreit erélyesen visszautasítva, ismételten kijelentette, hogy „az ő csatakedve változatlan; lemondásra nem hajlandó; megtörni tud, de hajlani soha“. És bármennyire elszigetelődött is, küzdött tovább az ő eszményéért rendületlen kítartással, hajthatatlanul.

Munkakedvének teljes kielégítést keresve, fokozottabb figyelemmel karolja fel az eddig is hivségesen betöltött egyházi és társadalmi tisztségeit, s mintha abban az őszinte szeretetben, mély tiszteletben és hazafias ragaszkodásban, a mely e körökben őt körülvevé, a haza sorsáért aggódó lelke biztató megnyugvást talált volna, nem engedte magához férközni a politikai

harczról való lemondást akkor sem, a mikor megrendült egészsége mind sürgetőbben pihenésre kezdette utalni.

A munkának élt szenvedő testtel is, miglen 1911 május 24-ének hajnalán erős testét hosszú, kemény tusa után végre is legyőzte a halál és a küzdelmekben soha meg nem tört lelke megdicsőült.

Elhúnytának hirtelen hosszas betegsége daczára is a váratlan halál megdöbbentő erejével hatott mindenfelé, mert annyira bíztunk az ő szívós életerejében, hogy inkább győzelmét, mint vesztét reméltük ezúttal is. És a mikor a harangok zúgása széthordozva a szomorú valóság hírét, utolsó útjára hívta a gyászolókat, ezrek zarándokoltak koporsójához s élén a király képviselőjével, az ő nemes életéhez és elvitatlan nagyságához méltó részvétellel búcsúzott tőle az egész nemzet. Diadalút volt az, mely a nagy halott földi maradványainak díszes elhantolása közben minden oldalról kiváltá a hazának tett szolgálataihoz méltó elismerést s az ő tiszta jellemének, kimagaslóan erős egyéniségének, törhetetlen hazafiságának és nemzeti nagyságunkért való fáradhatlan munkásságának dicsőítésével hervadhatatlan babért font emlékezetére.

És az akkor font babér a Bánffy Dezső báró emlékezetének szentelt ünnepélyek sorozatán azóta is egyre gazdagodik.

Ime mi is megragadjuk a mai alkalmat, a mikor egyesületünknek az ország különböző részeiben lakó tagjai közgyűlésünkre összesereglenek, hogy a halottnak szentelt gyász után az ő érdemekben gazdag élete emlékeinek áldozunk s babérait a magyar erdészet érdekében kifejtett jelentőség-tes teljes tevékenységének megörökítésével is gazdagítsuk.

Lelkünk mélyéből eredő készséggel teszszük ezt, mert minden elfogultság nélkül való meggyőződésünk az, hogy báró Bánffy Dezső a magyar erdészetnek vele szemben életében is ismételtelen kifejezett elismerését és nagybecsülését, igen sokaknak tanulságos példát adható cselekedeteivel, a köztudatban való megörökítésre is nagyon méltóan kiérdemelte.

Erdőbirtokosainknak abban a — fájdalom — még ma is kicsiny sorában, akik az erdők nagy gazdasági, nemzeti és szociális jelentőségét teljes mértékben átérzik és az erdőgazdaságot *ezekből a szempontokból* istápolják, a legelső között volt.

Alig vette át a Bánffy-családi birtok egyrészének teljhatalmú kezelését, máris arra tör, hogy a másokkal közös erdeikben lépten-nyomon eléje táruló rendszertelen pusztító gazdálkodás meggátlásának első akadályát, a birtokközösségeket megszüntesse és erdeibe rendszeres gazdaságot vezessen be. Ennek érdekében már 1881 őszén lebonyolít egy birtokcserét, a melynek révén a mesterházi 14.000 kat. hold nemes közbirtokossági birtok a család

kizárólagos tulajdonába jut és miután 1882-ben szakképzett erdőtisztet alkalmaz, nyomban hozzálát a már korlátlan birtokába vett erdők gazdasági tervének előkészítéséhez s a többi közösség megszüntetésének előmunkálataihoz. Céljának gyorsan való elérhetése érdekében nem riadt vissza 100.000-ekre menő pénzáldozatoktól és súlyosaknak látszó cseréktől sem, a mire nálunk — különösen abban az időben — *ilyen cél kedvéért* ugyancsak kevesen valának hajlandók, sőt kevés nagybirtokos áldoz még ma is. Ő azonban abból indulva ki, hogy a családi vagyonnak minden terhes közösségtől való függetlenítése és ezzel kapcsolatban a rendszeres erdőgazdaság lehetőségének teljes biztosítása olyan cél, mely a mielőbbi eléréséhez szükségessé vált áldozatokat az azok révén biztosítható gazdasági előnyökkel és várható haszonnal ellensúlyozza: akkor momentán túlnagyoknak látszó áldozatokat is készséggel hozott, mert a mint mondá, „nagy nyereséget látok abban, ha birtokunkat, habár kisebb területtel és áldozat árán, azonnal saját kezelésünkbe vehetjük, mivel szakszerű gazdálkodás útján módunkban lesz a különbözetet — igaz, hogy részben csak az utódok által élvezhetőleg — kiegyenlíteni és ezt sokkal helyesebbnek látom, mint a jelen kedvéért kockáztatni azt, hogy a rendszertelen gazdálkodás miatt akár mi, az élők, akár utódaink a pusztta erdőtalajjal maradjunk“. Nem azt nézte tehát, hogy mit hoz nekik, az élőknek az üzlet, hanem azt, hogy a család számára minő gazdasági értéket biztosít, és a hol e szempontból a jövő reményeire építhetett, ott a jelen feleslegéből saját hasznáinak megrövidítésével habozás nélkül áldozott azért, hogy az ő veszteségét is bőven visszahozó vagyont adhasson utódainak.

Az erdőgazdaság természetével számolni tudó helyes gazdasági érzéknek, előrelátó elmének és az altruizmus tiszta érzésétől áthatott léleknek olyan megnyilatkozása ez, mely nemcsak az akkori időben, de még ma is nagyon kevés méltó versenytársra talál, jóllehet követésére nálunk hasonló, és más formában — fájdalom — nagyon sok, egyenesen kihívó alkalom kínálkozik.

Bánffy Dezső báró erdőbirtokának cserék és vásárlások útján való kiegészítését s birtoka erdőgazdasági viszonyainak konszolidálását az eléje torlódott különféle akadályokkal szemben az ő szívós kitartásával csaknem három évtizeden át folytatta, miglen sikerült elérni mindazt, a mire kezdettől fogva jól kiérlelt erős elhatározással törekedett. És hogy mennyire lelkéhez forrt a sok fáradsággal és áldozattal megszerzett erdeinek sorsa, meghatározó hűséggel ecsetelik azok a szavak, a melyekkel erdőmesterétől halálos ágyán búcsúzott: „Erdőmester úr, arra kérem, hogy a birtokot az általunk lefektetett alapon kezelje továbbra is; a status quot tartsa fenn; attól,

a meddig csak lehet, el ne térjenek; erre megkértem Ernő testvéremet és a fiamat is... Azt hiszem, ez az utolsó kívánságom, és remélem, hogy ezt teljesíteni is fogják“.

Egészen természetes, hogy az az ember, a ki a maga erdőgazdaságát ennyire becsülte és szerette, az szívesen ragadott meg minden kedvező alkalmat arra, hogy az erdőgazdaságot a köz érdekei szempontjából is fejleszteni igyekezzék.

Lelkes alapító tagja lett tehát egyesületünknek, és a mikor 1885-ben Besztercze-Naszód vármegye főispánságával kapcsolatban a volt naszódvidéki erdők kormánybiztosságával bízott meg, a kormányzása alá rendelt erdők sorsát épp oly szeretettel karolta fel, mint saját birtokaiét.

A mit saját birtokain kipróbálva helyesnek talált és a mit kiváló gyakorlati érzékkel párosult biztos áttekintésű elméje gazdasági, szociális és nemzeti szempontból czélszerűnek ítelt, azt habozást nem ismerő energiával törekedett megvalósítani e téren is. Szervezi az erdőkezelést és őrizetet, bevezeti az állami erdőkezelést, szabályozza az erdők használatát, rendezi az értékesítést, kivételes intézkedésekkel gondoskodik az erdőpusztítást segítő falopások korlátozásáról; csemetekerteket létesített; egy vállalatnak munkába adja a birtokhatárok rendezését és a gazdasági üzemtervek elkészíttetését; végezetül pedig a Naszód-vidékhez tartozó 44 község birtokviszonyainak, valamint a naszódvidéki iskola és ösztöndíjalapok ügyének rendezésére hívatott 1890. évi XVII. és XVIII. törvénycikkeket követőleg, a melyek megalkotásában szintén tevékeny része volt, előkészíti az 1890. évi XIX. törvénycikket, mely a volt Besztercze-Naszód-vidékhez tartozó községeknek jutott erdőkből a községek házi szükségleteinek fedezésére szolgáló részek kihasítása után fennmaradt, mintegy 220.000 kat. hold erdőnek együttes kezelésbe való utalása s az ottani erdőkezelésnek a vagyonkezelésre is kiterjesztett czélszerű szabályozása által a községek erdőgazdaságának ma már országsherte irigyelt sikereket termő fejlődési alapot adott.

Messze vezetne, hogy e törvény jelentőségét és kihatásait részletekbenemőleg ismertessem, de legalább nagyolt jellegzése kedvéért nem hallgathatom el annak elmondását, hogy az addig alig látott hasznafknál fogva tulajdonosaik által igen kevésre becsült erdők jövedelmei 4 év alatt letörlesztették a községeknek nehezedett 1,000.000 korona adósság terhét és azóta — amellet, hogy a jelen és jövő érdekébe milliókat érő hasznos beruházások és kulturális intézmények létesítését tették lehetővé — az érdekelt községeknek hovatovább növekvő arányokban évről-évre százezreket tevő tiszta osztalékokat juttatnak. A lakosság által már megváltoztathatlannak képzelt régi nyomorúság és elhagyottság helyét rövid 10 év alatt ipari és kereskedelmi élettel élénkített általános föllendülés váltotta fel, mely megteremtőjével, az erdőgazdasággal

karöltve, minden téren észlelhető jótékony kihatásai által a községeket és azok lakosait egyre gyarapodó jólétre vezeti.

Az eredmények főbb vonásainak ez a rövid foglalata minden további taglalás nélkül is fényesen dicséri az 1890. évi XIX. törvényczikk megbecsülhetetlen értékét és mindennél meggyőzőbben szóló argumentumokkal: *állandóan növekvő haszonnal és vagyonosodással* hirdeti alkotójának éles előrelátással párosult bölcsességét.

Ékesen beszélő példa ez azoknak az igazáról, a kik a gazdasági életünket érintő törvényekbe a magánjog túltengő uralma helyett a gazdasági közérdek és az azzal társított nemzeti és szociális szempontok uralmának elsőbbségét hirdetik; másfelől pedig megszívlelésre nagyon méltó tanulsága annak a sokak által nem igen méltányolt fontos szerepnek, a melyet az erdőgazdaság nemcsak a gazdasági kultúra bizonyos érdekeinek terén, de hazánk anyagi és erkölcsi erőforrásainak állandó szolgáltatása tekintetében is betölteni hivatott.

Az Országos Erdészeti Egyesület Bánffy Dezső báróban hamar felismerte a magyar erdőszet lelkes barátját s már 1885-ben alelnökévé választá, 1898-ban pedig Tisza Lajos gróf után egyhangú lelkesedéssel őt emelte elnöki székébe.

És Bánffy Dezső báró egyesületünk beléje helyezett bizalmát a magyar erdőszet ügyeinek fáradhatlan szolgálatával, bölcs vezetésével, meleg érdeklődésével és mindig buzgó munkálkodásával hálánkat e tisztségeiben is valóban méltó módon kiérdemelte. Nemcsak reprezentált, de a szó igaz értelmében velünk dolgozott, s még akkor is örömmel jött közénk, hogy elnöki tisztét betöltve, bölcs tanácsaival vezessen s példaadásával kitartásra és önzetlenül buzgó munkálkodásra serkentsen, a mikor beteg testét láthatólag kinozta a fájdalom.

* * *

Bánffy Dezső báró szinte páratlanul erős nemzeti érzésétől vezérelve, egész életét nemzeti érdekeink szolgálatának szentelé. Eszményébe vetett rendíthetetlen hite, törhetetlen akaratereje, tiszta jelleme, a társadalmi erők egyesítésére alkalmas tehetsége, nagy munkabírása, kiváló gyakorlati érzéke, éles áttekintésű elméje és kitünő vezéri tulajdonságai megadták neki a tehetséget arra, hogy közéletünk jeles munkása és irányítója lehessen, és ő e tehetségeit vasszorgalommal párosítva s nemzeti nagyságunk ideáljáért lángoló, olthatlan fajszeretetével nemesítve, fáradhatlan közéleti munkásságát oly becses emlékekkel örököltette meg, a melyekért minden elfogultság nélkül, méltán sorozhatjuk nemzetünknek elismerést és hálát érdemlő nagyjai közé.

És mi, a kiknek az ő nagy képességeit sajátos érdekeink szolgálatában is áldozá, a hazafias érzésünkből fakadó elismerésen és hálán kívül a magyar erdőgazdaság iránti szeretetünkből eredő hálánkkal is tartozunk neki, annyival inkább, mert a magyar erdőgazdaságnak tett szolgálatai

egyesületi életünk és szakunk körén kívül, *közéletünk nagyjainak is követésre méltó* becses tanulságokkal szolgálhatnak.

Igen találóan írja *Bánffy Dezső* báróról igen tisztelt első alelnökünk, hogy a magyar nemzet fennállása és jövőjének biztosítására alkalmas eszközöket és nemzeti teendőket kutató elméje „felismerte azt a hatalmas és örökre állandó erkölcsi és anyagi erőforrást, melyet Magyarország erdeinek gondos kezelése s hűséges erdőgazdáinak megbecsülése a magyar nemzet számára állandóan biztosít“, s azért volt a magyar erdőgazdaság szolgálatában is olyan tevékeny és buzgón kitartó munkás, mert nemzeti ideálja megvalósításának egyik hathatós tényezőjét erdőgazdaságunkban és erdőgazdáinkban találta fel.

Lelke mélyébe világitanak e szavak, mert hiszen egész élete arról tanúskodik, hogy közéleti szereplésének minden cselekedetét nemzeti ideáljának megvalósulására irányuló törekvése irányítja.

Büszke öntudattal tölthet el, hogy ez a törekvése vezette őt közénk és ez edzette meg benne egyfelől a magyar erdőgazdaság nemzeti és közgazdasági jelentőségének nagyrabecsülését, másfelől azt a rokonérzést, a mellyel a magyar erdőtisztikar iránt viseltetett.

Véssük be ezt mélyen a mi lelkünkbe és példaadását ne felejtjük el sohasem! Ténykedésünk körében keressük és karoljuk fel mi is mindazokat a tényezőket és eszközöket, a melyekkel nemzetünk boldogulásának, bármily kicsinyke mértékben is szolgálatára lehetünk s a mi erre alkalmasnak mutatkozik, azt a *Bánffy Dezső* báró hazafias hűségével igyekezzünk tőlünk telhetőleg istápolni! Rögzítsük meg lelkünkben mindörökre azt az intelmét, hogy „magyar nemzeti szempontból semmiféle apró dolgot sem kicsinyelhetünk“!

Az ő kiváló egyéni tulajdonságaiból pedig legyen mintaképünk a munka iránti erős vonzódása, vasszorgalma, szilárd jelleme, önzetlensége, megfontolt, de sohasem habozó cselekvése, törhetetlen kitartása s tévedéseit és véges emberi mivoltából eredő hibáit is beragyogó olthatlan hazaszeretete.

Ezekkel áldozhatunk legméltóbban az ő emlékezetének és ekként vivhatjuk ki azokat a sikereket, a melyekre az ő fényes pályafutásának legnemesebb tartalmat adó nemzeti ideál megvalósításaért küzdenünk a legszébb kötelesség.

Dolgozzunk tehát nemzetünkért és szakunkért, megdicsőült elnökünk nemes életének erős hitével és törhetetlen kitartásával s új vezérünkben, magunkban s ama reményünkben bizva, hogy elköltözött elnökünknek a magyar erdőgazdaság szolgálatát illető példaadása közéletünk érdeklő nagyságainak lelkében is hovatovább élénkülő visszhangot talál: a legszebb jövő erős hitétől telt hálával őrizzük és áldjuk báró *Bánffy Dezső* emlékezetét!

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYSÜTETL 1851/1866

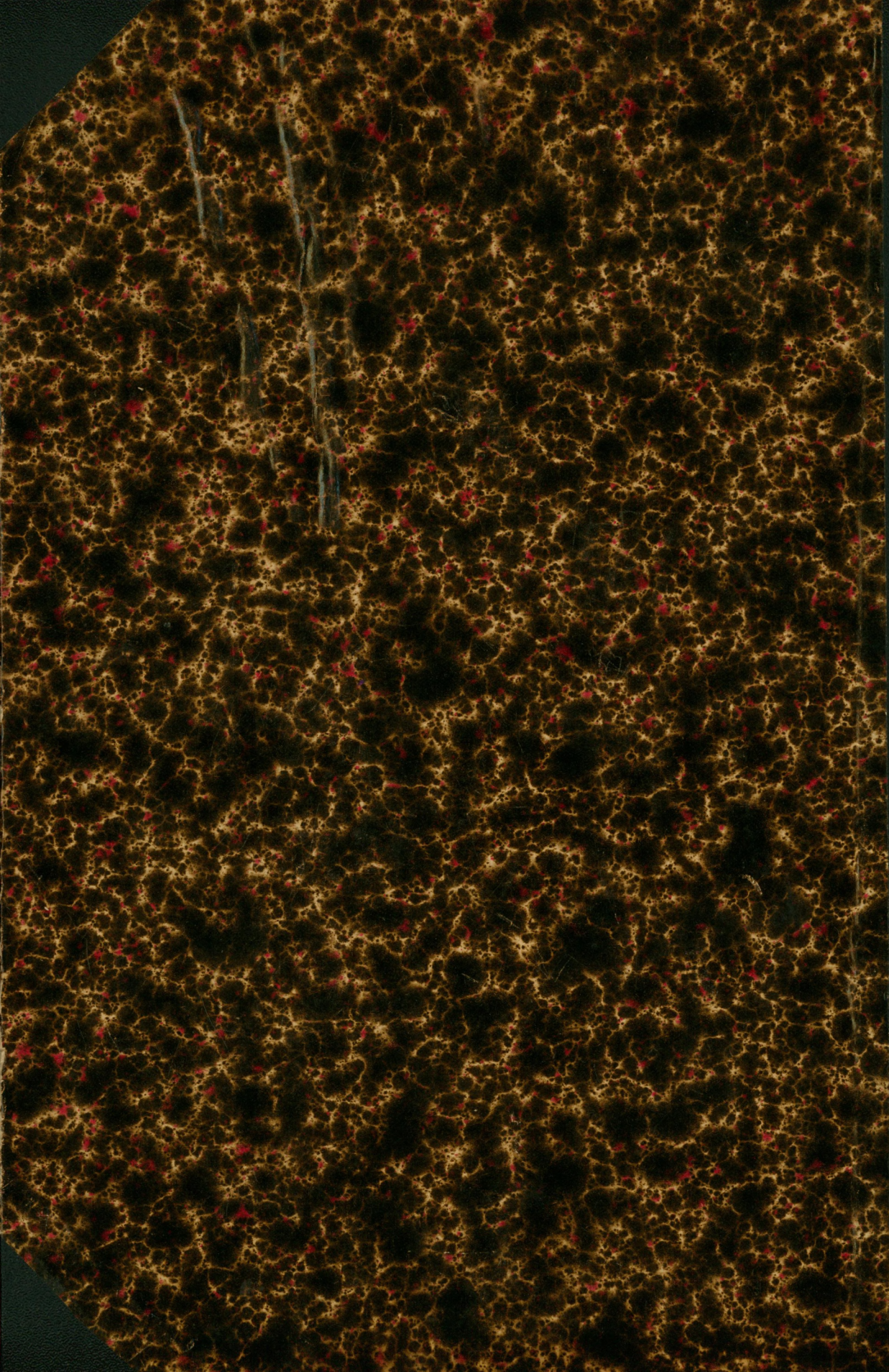

Small, illegible text on a label or piece of paper attached to the right edge of the book cover. The text is arranged in two horizontal lines, separated by a thin border. The paper appears aged and slightly yellowed.